

MILJÖUTSKOTTETS BETÄNKANDE 1/2013 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om Kolovesi nationalpark

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 6 februari 2013 regeringens proposition med förslag till lag om Kolovesi nationalpark (RP 181/2012 rd) till miljöutskottet för beredning.

Utlåtande

I enlighet med riksdagens beslut har jord- och skogsbruksutskottet lämnat utlåtande (JsUU 2/2013 rd) om ärendet. Utlåtandet återges efter betänkandet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- miljöråd Jukka-Pekka Flander och regeringsråd Satu Sundberg, miljöministeriet
- överinspektör Rami Sampalahti, jord- och skogsbruksministeriet

- regiondirektör Matti Määttä, Forststyrelsen
- diplomingenjör Pasi Ryhänen, Närings-, trafik- och miljöcentralen i Södra Savolax
- skyddsexpert Sini Eräjää, Finlands naturskyddsförbund rf.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av

- Enonkoski kommun
- Heinävesi kommun
- Nyslotts stad
- Södra Savolax landskapsförbund
- Finlands viltcentral
- Finlands Jägarförbund ry
- Pirttimäen erämiehet ry
- Pölläkän metsästysseura ry
- Savonlinnan riistanhoitoyhdistys
- Suomen Metsästäjäliiton Suur-Savon piiri ry.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att det stiftas en ny lag om Kolovesi nationalpark. Genom lagen utvidgas Kolovesi nationalpark, som inrättades 1990, när statsägda områden som omfattar cirka 3 526 hektar införlivas med parken. Samtidigt ska fridlysningsbestämmelserna för Kolovesi nationalpark ändras så att de i huvudsak motsvarar be-

stämmelserna i naturvårdslagen. Kolovesi nationalpark och de områden som nu föreslås bli införlivade med parken ingår i huvudsak i nätverket Natura 2000. Den totala arealen av Kolovesi nationalpark uppgår efter utvidgningen till cirka 5 834 hektar.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Sammantaget anser utskottet propositionen vara behövlig och ändamålsenlig. Utskottet tillstyrker lagförslaget utan ändringar.

Utvidgning av Kolovesi nationalpark

Genom den föreslagna lagen utvidgas Kolovesi nationalpark, som inrättades 1990, och samtidigt ska fridlysningsbestämmelserna ändras så att de i huvudsak motsvarar de reviderade bestämmelserna (58/2011) i naturvårdslagen. Kolovesi nationalpark och de områden som nu föreslås bli införlivade med parken ingår i huvudsak i nätverket Natura 2000 och i det strandskyddsprogram som antogs 1990. Utvidgningsområdena utgörs till största delen av statsägda mark- och vattenområden som förvärvats av enskilda och sammanslutningar för naturskyddsändamål. Dessutom föreslås det att en del av Nahkiaissalo-området införlivas med parken. Denna del är i enlighet med principbeslutet om Metso skyddad skog genom beslut av Forststyrelsen.

Utskottet noterar att fridlysningsbestämmelser för Kolovesi nationalpark finns i förordningen om Kolovesi nationalpark (168/1990), som utfärdats med stöd av lagen om Kolovesi nationalpark. Efter den partiella reformen av naturvårdslagen 2011 ska bestämmelser om fridlysningsbestämmelser i nationalparker och undantag från dessa bestämmelser tas upp på lagnivå. I samband därmed slopades möjligheten att utfärda fridlysningsbestämmelser för nationalparker genom förordning, eftersom detta strider mot 80 § i grundlagen. Regeringen föreslår därför att den gällande lagen om Kolovesi nationalpark upphävs och att det i stället stiftas en helt ny lag om Kolovesi nationalpark.

I propositionen föreslås att det i anslutning till fridlysningsbestämmelserna tas in en hänvisning till naturvårdslagens 13—15 §, vilka gäller nationalparkerna. Fridlysningsbestämmelserna i den gällande förordningen om Kolovesi nationalpark motsvarar till sitt innehåll i huvudsak bestämmelserna i naturvårdslagen. Utskottet

konstaterar att fridlysningsbestämmelserna för nationalparken i huvudsak blir oförändrade.

Skyddsvärdena i Kolovesi nationalpark

Utvidgningen av Kolovesi nationalpark är enligt utskottet ytterst välkommen med tanke på främjandet av naturskyddet i södra Finland. Utvidgningsområdena säkrar den biologiska mångfalden i skogarna och bevarandet av landskapsvärdena, främjar målen för skyddet av saimenvikaren och förbättrar möjligheterna till rekreation i området. Nationalparken utgörs för närvarande nästan enbart av öar, medan den nya, utvidgade parken även kommer att omfatta fastlandsstränder och vidsträckta vattenområden. De nya områdena bildar tillsammans med den nuvarande nationalparken en helhet och därigenom ett avsevärt mer enhetligt och sammanhängande skyddsområde.

Områdets landskap är ovanliga i den finländska insjönaturen. De domineras av terrängformer som går i nordvästlig-sydöstlig riktning och av sprickor i berggrunden. Bergsbranterna höjer sig som högst 50 meter över sjöytan. De öppna fjärdarna är också smala med bergiga och karga stränder. Som helhet betraktad och med tanke på läget i södra Finland bildar nationalparken och dess utvidgningsområden ett område som bevarats sällsynt ödemarksbetonat och örört.

På basis av den information som inhämtats om arterna i området är Kolovesi sannolikt en av de mest skyddsvärda gamla skogarna i Södra Savolax. Närmare två tredjedelar av skogarna är över hundra år gamla. En del av skogarna i området har karaktären av gamla naturskogor och en del har för bergsskogor typiska naturtyper och arter som snabbt minskar. Användningen av makadam, bergskross och sten vid byggande har ökat kraftigt under hela 2000-talet. Enligt de senaste undersökningarna om utrotningshotade arter har naturtyperna och arterna i bergsskogor minskat snabbast. Utskottet påpekar att utvidgningen av nationalparken bidrar till att uppfylla Finlands skyldigheter som EU-medlem i fråga om genomförandet av nätverket Natura 2000.

Europeiska kommissionen har godkänt nationalparken inklusive utvidgningsområdena som ett sådant SCI-område som avses i rådets direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (område FI050001 Kolovesi — Vaaluvirta — Pyttyselkä). I Kolovesiområdet förekommer tio av de livsmiljöer som avses i bilaga I till direktivet och två av de arter som nämns i bilaga II, dvs. saimenvikare och utter.

I utvidgningsområdena finns livsmiljöer som är viktiga för saimenvikaren. Enligt uppskattning finns det för närvarande 17 saimenvikare i parken eller dess omedelbara närhet. Det har dock fötts få kutar de senaste åren och stammen är i dag på tillbakagång. Genom att införliva vattenområden med parken skapas det förutsättningar för ett effektivare skydd av saimenvikaren. Samtidigt förbättras skyddet av den hotade saimenrödingen. För att skydda saimenvikaren avstår Forststyrelsen, som är innehavare av de statliga vattenområdena, från att sälja tillstånd för nätfiske i Kolovesi, vilket också främjar skyddet av saimenrödingen.

I samband med utvidgningen av nationalparken har man även diskuterat att införliva ett cirka 100 hektar stort område i Nahkiaissalo med parken. Det föreslagna området ägs av staten och uppfyller i det avseendet vad som sägs i 11 § i naturvårdslagen. Det kan således införlivas med parken. Utskottet konstaterar dock att utvidgningsområdet i Nahkiaissalo för närvarande inte omfattas av något som helst skydd. Området ägs av Forststyrelsen och utnyttjas i företagsverksamheten. Utskottet anser att regeringen i fråga om det 100 hektar stora området Nahkiaissalo bör identifiera naturvärdena och klarlägga andra frågor som hänför sig till utvidgningen av skyddet. Utifrån en sådan utredning ska det senare avgöras om det finns förutsättningar för att införliva området med nationalparken (*Utskottets förslag till uttalande*).

Jakt i Kolovesi nationalpark

Utifrån bestämmelserna i naturvårdslagen är det i regel förbjudet att döda och ofreda djur i en nationalpark. Att driva älg kan tillåtas i en nationalpark med tillstånd av den myndighet som an-

svarar för förvaltningen av området, dvs. Forststyrelsen. I norra Finland har det i fråga om de nationalparker som finns på de områden som särskilt bestämts i 8 § i jaktlagen dock för lokalbefolkningen föreskrivits omfattande undantag från jaktförbudet i samband med inrättandet av nationalparker. I södra Finland finns det däremot för närvarande bestämmelser om undantag från älgjaktförbudet endast i Kolovesi nationalpark.

Då nationalparken inrättades 1990 tilläts älgjakt i området för att lindra konsekvenserna för de lokala jägarna. Enligt den gällande förordningen om Kolovesi nationalpark får lokalbefolkningen med tillstånd av Forststyrelsen jaga älg i större delen av nationalparken. Utskottet konstaterar att lokalbefolkningens fortsatta rätt att jaga älg är en s.k. förvärvad rättighet som man inte har velat slopa.

Regeringen har inom ramen för gällande lagstiftning försökt hitta ett arrangemang som i skälig utsträckning tar hänsyn till lokalbefolkningens behov att fortsätta jaga älg i området. I propositionen föreslås det att det även i fortsättningen ska vara tillåtet för lokalbefolkningen att jaga älg på största delen av det nuvarande nationalparksområdet. Dessutom ska det på en betydande del av de områden som enligt förslaget ska införlivas med nationalparken även i fortsättningen vara tillåtet för lokalbefolkningen att jaga älg med tillstånd av den myndighet som ansvarar för förvaltningen av området. Utskottet anser att det är bra att de föreslagna älgjaktsområdena till stor del har avgränsats i samarbete med jaktsällskapen i området. Utskottet understryker också att det även fortsättningsvis bör vara tillåtet att driva älg i samband med älgjakt. Älgjakten beräknas ha endast en liten inverkan på övrig rekreativ verksamhet och turism i nationalparken, eftersom dessa huvudsakligen utövas under sommarmånaderna, dvs. utanför älgjaktssäsongen. Det föreslås att älgjakt i fortsättningen inte ska tillåtas i områden som särskilt har anvisats för friluftsliv och utrustats för det. Utskottet noterar också att de områden som ska införlivas med nationalparken utgör en tämligen liten del av den totala jaktarealen för de flesta av jaktsällskapen.

Regeringen avser inte att ändra grunderna för hur man bestämmer vilka grupper som har rätt att jaga. Kommunsammanslagningar i området har till en del breddat det befolkningsunderlag som framöver har rätt att jaga älg i nationalparken. Södra Savolax är å andra sidan en avfolkningsregion. Jord- och skogsbruksutskottet skrev i sitt utlåtande att antalet sådana personer i områdets jaktsällskap som har rätt att jaga älg kommer att minska till följd av flyttrörelsen. Jord- och skogsbruksutskottet föreslog för miljöutskottet att 4 § i lagförslaget ändras så att det med tillstånd av den myndighet som ansvarar för förvaltningen av området tillåts älgjakt i Kolovesi nationalpark för medlemmarna i viltvårdsföreningar i de kommuner som nämns i 2 §. Jaktsällskapen väljer dock i sista hand själva sina medlemmar och sällskapens vilja att värva nya medlemmar inverkar också på möjligheterna att idka älgjakt.

Utskottet menar att den i propositionen föreslagna begränsningen av jakträtten till fast bosatta i de berörda kommunerna på samma sätt som i dag är ett tydligt förfarande som är förenligt med 8 § i jaktlagen. I och med kommunsammanslagningarna garanterar begränsningen att det också i framtiden finns tillräckligt många potentiella älgjägare i området. Den sammanlagda befolkningmängden i de tre kommuner som Kolovesi nationalpark sträcker sig över (Enonkoski, Heinävesi och Nyslott) var i slutet av 2012 cirka 41 800, vilket i framtiden är underlaget för jaktsällskapens rekrytering av medlemmar som deltar som skyttar i älgjakten. Jaktsällskapens övriga medlemmar kan delta i älgdrev och andra uppgifter som hör till jakten.

Utvidgningen av parken innebär att Forststyrelsens områden för småviltsjakt med tillstånd minskar. Utskottet konstaterar att jakt på främmande arter såsom mink och mårhund även fortsättningsvis ska vara tillåten i hela nationalparken.

Begränsningar i rätten att röra sig fritt i nationalparken

Utskottet konstaterar att Forststyrelsen år 2010 i enlighet med 19 § i naturvårdslagen gjorde upp

en skötsel- och nyttjandeplan för Kolovesi nationalpark och de områden som nu ska införlivas med parken. Planen har fastställts av miljöministeriet. När lagen om Kolovesi nationalpark har trätt i kraft kan Forststyrelsen börja göra upp en ordningsstadga utifrån skötsel- och nyttjandeplanen.

Enligt 20 § i naturvårdslagen ska nationalparkens ordningsstadga ange de nödvändiga begränsningar för rätten att färdas i nationalparken som avses i 18 § 2 mom. i samma lag. En förutsättning för att vistelse och landstigning i ett område ska kunna förbjudas eller begränsas är att detta uttryckligen krävs för att bevara djurlivet eller växtlivet i området. Utskottet anser att de nuvarande begränsningarna för vistelse ses över och att man slopar begränsningar som med stöd av de senaste naturvetenskapliga rönen inte längre behövs för att bevara djurlivet eller växtlivet i nationalparken. Skötsel- och nyttjandeplanen ger till exempel möjlighet att slopa begränsningen för vistelse i norra delen av Vaajasalo och i Ukonlahti. Studier visar att saimenvikarna på senare år inte längre har använt de aktuella områdena för pälsömsning. Någon begränsning av rörelsefriheten behövs därför inte längre. Utskottet konstaterar att den skadliga inverkan på naturvärdena kan minskas om det finns tydliga och rätt placerade landstigningsplatser.

Länsstyrelsen i S:t Michel förbjöd med stöd av 3 a och 10 § i lagen om båttrafik (607/1977) motorbåtstrafik på Kolovesi. Förbudet utfärdades för att skydda lättstörda vildmarksarter, framför allt den utrotningshotade saimenvikaren. Förbudet trädde i kraft 1995. Användning av båt med förbränningsmotor är dock tillåten för dem som äger en fastighet i området, för yrkesutövare och för personer som utför uppdrag för Forststyrelsens räkning. Utskottet menar att förbudet mot motorbåtar och de nuvarande undantagen från förbuden är ändamålsenliga. Utvidgningen av nationalparken främjar utvecklingen av parken som ett av de lugnaste och tystaste områdena i södra Finland.

Utveckling av nationalparken

De mest centrala elementen i Kolovesis turistiska dragningskraft är tystnaden och det att området befinner sig i naturtillstånd. Till de största besöksgrupperna hör paddlare, roddare och fotvandrare. Nationalparken hade cirka 8 000 besökare under 2011, varav cirka 85 procent övernatade. När fastlandsområdena införlivas med nationalparken förbättras möjligheterna att styra besöksservicen till områden där besöken i minsta möjliga mån hindrar att målen för skyddsinsatserna uppnås. I och med utvidgningen av parken höjs målet för antalet besökare till cirka 16 000 per år. Utskottet anser att de känsliga naturvärdena skyddas på bästa sätt genom att man utvecklar turismservicen, särskilt när det gäller paddling och dagsturer till fots. Förbättrade förutsättningar för dagsturer till fots förlänger sannolikt besökarnas vistelse i området, vilket i sin tur medför ökad efterfrågan på inkvartering och annan service i de närliggande områdena.

Kolovesi nationalpark är redan i dag ett regionalekonomiskt viktigt turistmål. Den procentuella andelen utländska besökare är i Kolovesi nationalpark den största bland alla våra nationalparker, vilket ger goda förutsättningar för en fortsatt växande turism på hållbar och lönsam grund. Utskottet menar att skötseln och bruket

av nationalparken ska stödja den växande naturturismen och ett rekreationsbruk som tar hänsyn till natur- och kulturvärdena. För att det växande antal besökare som utvidgningen av nationalparken medför ska kunna styras under kontrollerade former ser utskottet det som nödvändigt att Forststyrelsens naturtjänster får de ekonomiska resurser som utvidgningen förutsätter.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

godkänner lagförslaget utan ändringar och

godkänner ett uttalande (Utskottets förslag till uttalande).

Utskottets förslag till uttalande

Riksdagen förutsätter att regeringen i fråga om det 100 hektar stora området Nahkiaissalo utreder naturvärdena och andra omständigheter som hänför sig till utvidgningen av skyddet samt utifrån utredningen bedömer om det finns förutsättningar för att införliva området med Kolovesi nationalpark.

Helsingfors den 21 mars 2013

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Martti Korhonen /vänst
vordf. Rakel Hiltunen /sd
Timo Heinonen /saml
Antti Kaikkonen /cent
Pauli Kiuru /saml
Jukka Kärnä /sd

Tapani Mäkinen /saml
Sari Palm /kd
Anni Sinnemäki /gröna
Mirja Vehkaperä /cent
Juha Väätäinen /saf
ers. Susanna Huovinen /saf.

Sekreterare var

utskottsråd Jaakko Autio.

RESERVATION

Motivering

I regeringens proposition om Kolovesi nationalpark föreslås det att älgjakt tillåts endast för befolkningen i Nyslott, Enonkoski och Heinävesi. Med befolkningen avses de personer som har sin hemort i någon av de kommuner som nationalparken omfattar områden i.

I regionen finns en stor fritidsbefolkning och viltvårdsföreningarna i området har många medlemmar som ursprungligen kommer från trakten. Enligt majoriteten i utskottet bör dessa inte ha rätt att delta i älgjakten.

Centerns riksdagsgrupp anser att begränsningen i fortsättningen kommer att betydligt för-

svåra organiseringen av älgjakt och den ytterst nödvändiga regleringen av älgbeståndet i regionen. Vi menar därför att jakt bör vara tillåten för lokalbefolkningen och för medlemmar i jaktvårdsföreningarna inom regionen.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen godkänner lagförslaget enligt betänkandet men 4 § med ändringar (Reservationens ändringsförslag).

Reservationens ändringsförslag**Lag****om Kolovesi nationalpark**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1—3 §
(Som i MiUB)

4 §

Jakt

av området tillåtet för befolkningen i de kommuner som nämns i 2 § och för medlemmar i jaktvårdsföreningarna inom de kommunerna att jaga älg i Kolovesi nationalpark på de områden som har märkts ut på den karta som är bilaga till denna lag.

Trots vad som föreskrivs i 13 § 1 mom. 5 punkten i naturvårdslagen är det med tillstånd av den myndighet som ansvarar för förvaltningen

5 §
(Som i MiUB)

Helsingfors den 21 mars 2013

Mirja Vehkaperä /cent
Antti Kaikkonen /cent